

classicaal verband kenden. Wil men, wanneer de classis, waartoe zulke kerken behooren, dit toelaat, nog een aparten stads-ring vormen, uitnemend! en nog beter zou het zijn, wanneer de onderscheidene wijkkerken zelve in één afzonderlijke classis verenigd werden. Nu kom ik, wanneer ik de bezwaren, die tegen dit stelsel worden ingebracht, bespreek, op dit punt nog even terug, doch hier wil ik reeds opmerken, dat als overgangsmaatregel gemeenschappelijke diaconale zorg en financieel verband geen hinderpaal voor de kerspelforming kan zijn, en het zeer wel mogelijk is, dat zulk een gemeenschap betracht moet worden om de wijkkerken tot eigen leven te brengen.

En eindelijk denk ik aan den omvang der wijkkerk.

Men neme deze kerken toch niet te groot, want hoe kleiner de gemeente is, hoe beter zij zich laat bewerken. Het is zoo jammer dat men, en natuurlijk wegens de financiële zorgen, in onze groote steden niet meerdere kleine kerken gebouwd heeft, en we thans slechts groote gebouwen bezitten. Deze laatste houden, omdat meer dan een wijk op een kerkgebouw is aangewezen, de vorming van zelfstandige wijkkerken tegen, en hebben, behalve dat zij alle intimiteit missen, ook nog dit gebrek, dat zij alle de stem en krachten van de dienaren des Woords teveel eischen. Laat men zich daarom, wanneer plannen tot nieuwbouw ontworpen worden, vooral niet het groote en massale ten ideaal stellen, doch laat er gerekend worden met een wijkkerk van plm. 1000 à 1500 zielen, want grooter mag het arbeidsterrein van een dienaar des Woords niet zijn. Bestaat er echter groot kerkgebouw, en moet dus de wijkkerk noodzakelijkerwijs deze maat te bovengaan, dan spreekt het als vanzelf, dat die gemeente, zoo zij slechts één predikant bezit, alle pogingen in het werk stelde, om het aantal predikanten te vermeerderen, en in overeenstemming te brengen met den omvang van den veeleischenden arbeid.

Over deze punten zou meer te zeggen zijn.

Tal van vragen kunnen nog gedaan worden. Komt het eenmaal tot kerspelforming, dan zal er wel meer te beraden en te overwegen zijn, dan ik in een paar artikelen kan noemen, doch al zijn er ovenveel vragen als artikelen in onze kerkenorde, zij mogen ons niet weerhouden om dezen voorgestelden weg in te slaan. Want, zoo luidt het rapport dat verleden jaar over deze kwestie op de vergadering van den Haagsekerkerad is uitgebracht, „welk een kostelijke toestand komt door die splitsing tot stand! Een zelfstandige gemeente, die zelve haar Dienaar des Woords beroept; die zelve haar ambstraggers kiest; die geregeld kan hooren naar de ontsluiting der Schrift door hem, die ook op de andere dagen der week met haar in contact komt; die een eigen leven van kerkelijk samenzijn en onderlinge gemeenschap leeft; die haar eigen financieel beheer heeft; haar eigen vereenigingsleven kent, en niet meer gedrukt wordt door de massaliteit der stadskerk, maar in eigen kleinen kring zich kan ontwikkelen, en onder Gods zegen tot rijken bloei kan komen”.

Over de bezwaren hoop ik een volgenden keer te handelen.

K. D.

UIT DE SCHRIFT.

Neem dat en eet het op.

En ik ging hem tot den Engel, zeggende tot hem: Geef mij dat boekken. En hij zeide tot mij: Neem dat en eet het op.

Openbaring 10:9.

Eten is voor ons nu eenmaal 'n zoo alledaagsche, wijl zoo veelvuldig herhaalde bezigheid, dat we er het wonderlijke niet meer van opmerken.

Maar, als we er ons eens even over bezinnen? Dan is er toch wel iets wonderlijks in.

We nemen ons voedsel, dat, vreemd van ons, buiten ons om, voor ons groeide en al of niet voor ons is gereedgemaakt.

We brengen het in onzen mond, vernalen het met ons gebit, doorvochten het met ons speeksel, verwerken het in onze maag.

Zoo gaat, wat tot nu toe vreemd van ons leven was, in ons leven in. Het wordt er op 'tallerijngst mee één. Het wordt, zoo letterlijk als 't maar kan, vleesch van ons vleesch en been van ons been.

En nu vinden wij dat wel zoo vanzelfsprekend, dat we er ons niet meer over verwonderen.

Maar, als we, al etende, ons er eens over bezinnen?

* * *

Er is een boekje in de hand van den sterken engel, dien Johannes ziet staan met den eenen voet op de zee en met den anderen op de aarde. De ziener ontvangt uit den hemel bevel om naar dien engel te gaan en dat boekje uit zijn hand aan te nemen.

En dan moet de apostel niet enkel dat boekje uit de verte beschouwen. Niet enkel het verder ontrollen om te lezen, wat het behelst.

Wat de Heere openbaren wil, moet Johannes zoo in zich opnemen, als ons lichaam het voedsel verwerkt.

Het moet zijn spijs worden.

Zijn innerlijk geestelijk eigendom.

Het moet in zijn vleesch ingaan, om vleesch te worden van zijn vleesch en been van zijn been.

Dan pas zal hij in staat zijn, de roeping te volbrengen, waartoe hem de Heere bestemt.

Dan pas zal hij wederom kunnen profeteeren voor vele volken en natien en talen en koningen. (10:11).

* * *

Een Christen is een profeet. En er zijn in onzen tijd ontstellend weinig profeten.

Is 't misschien, omdat er zulk 'n angstwekkend tekort is aan godvruchtig bijbelgebruik? Ook onder Christenen?

De goede gewoonte van dagelijksche bijbellezing aan tafel en vóór 't ingaan van den nacht is in zich christelijk noemende gezinnen nog wel in stand gebleven.

En de prediking op den Zondag moet „bediening des Woords” zijn, of anders keuren we haar af.

We weten 't nog wel.

Maar onze dagelijksche bijbellezing wordt zoo gemakkelijk tot niet meer dan gewoonte.

En onze kerkgang het vrome lot van den Zondag.

Er groeit ook onder ons 'n geslacht, dat van alles op de hoogte is, behalve van wat God openbaart aan Zijn volk.

En het geslacht sterft weg, dat in zijn Bijbel thuis was, omdat het uit het Woord Gods leefde.

Zou 't misschien zijn, omdat er nog wel is een dagelijksch lezen en hooren, maar geen eten, geen vernalen, geen verwerken van wat onze God ons tot zielevoedsel schenkt?

* * *

Dat echte nemen en eten geschiedt niet zonder gebed. Johannes gaat tot den engel en vraagt hem: Geef mij dat boekje.

Het wordt hem niet, of hij wil of niet, in de hand gedrukt.

Het bevel Gods wordt tot een gebed van Gods kind.

En nu is 't voor de dagelijksche praktijk van de bijbellezing de groote vraag hoe wij lezen!

En voor de wekelijksche praktijk van onzen kerkgang, hoe wij in het huis Gods verkeer!

De huisvader is nog wel gewoon te vragen om Gods zegen als hij straks Gods Woord zal openen.

En de kinderen zeggen met de woorden van den bedezang voor het eten hun gebedje op en 't slot er van is: „Sterk onze zielen door Uw Woord”.

Maar als 't dan aan de bijbellezing toe is?

Zijde de harten dan ontvankelijk? Is er dan de eerbiedige stemming om in ons op te nemen, wat de Heere ons geeft?

En we zijn nog wel gewoon, ieder voor zich 'n oogenblik te staan of te zitten met gesloten oogen en gevouwen handen, eer onze kerkdienst begint.

Is er waarlijk het gebed in, om ontdekking van onze oogen, dat ze aanschouwen de wonderen van Gods openbaring?

Of is er hier niet in veler godsdienstig leven de tot ijs bevroren vorm?

* * *

Aan het echte „eten” gaat „nemen” vooraf.

De ziener staat daar niet met gesloten mond, met opeengeklemd kaken. En de engel komt niet tot hem om met geweld dien zienermond open te breken en het boekje er tegen wil en dank in te stampen.

Johannes moet het nemen.

En dan zelf eten.

Zelf het verwerken, beet voor beet.

We mogen wel naar middelen zoeken, om in onzen gejaagden tijd, waarin de dagelijksche bijbellezing over menig hoofd en menig hart onverwerkt heergolft, de zielen op het Woord des Heeren te concentreren.

Als de huisvaders eens begonnen hun kinderen aan een eigen bijbel te wennen, waarin ze de Schriftlezing zouden kunnen volgen?

En indien elk kerkganger eens iets ging missen, als hij in de Zondagssamenkomsten niet over een volledig kerkboek kon beschikken?

En, bovenal, indien er eens wat meer honger knaagde naar het Woord des Heeren?

* * *

Christenen zijn profeten.

We leven te vaak bij de meeningen van den dag.

We gaan te vaak op in de stemmingen van het oogenblik.

We verwerken te weinig wat God ons geeft tot spijs voor ons zieleleven.

We zijn rijk aan critiek, aan kwesties, aan problemen.

We zijn arm in geheiligde bijbelkennis.

We hebben scholen met den Bijbel en kansels met den Bijbel.

Maar het getal der harten met den Bijbel slinkt.

En de profetie verstomt.

Hier ontwake heilige zielebrand tot reformatie.

Hier worde een braakland geërast.

Hier worde 'n zuurdeesem uitgezuiverd.

Wat God openbaart, wil genomen en gegeten worden.

G. R. K.

KERKELIJK LEVEN.

De aanval van Dr Visscher.

IX (Slot).

De aanval van Dr Visscher is psychologisch te verklaren uit den wensch om gebroken evenwicht te herstellen.

Zijn doel is, dat hij een naam van tekstonderzoek opblaast tot een kwestie van Schriftcritiek.

Wij stelden daar tegenover, dat hij de Gereformeerde Kerken, en inzonderheid Dr H. H. Kuyper, ten onrechte beschuldigt, zich op de lijn der Schriftcritiek te bewegen.

Wij bewezen met de eigen woorden van Dr H. H. Kuyper, dat zijn bewering in zake het Markus-slot op tekstonderzoek gegrond is.

De eigen geschriften der bijbelschrijvers zijn er niet meer. De handschriften geven wat door anderen werd overgeschreven.

Hierin komen vele varianten (verschillen) in lezing voor. Deze zijn gewoonlijk zeer onbeduidend.

De groote moeilijkheden concentreeren zich bij het tekstonderzoek om Markus 16: 9-20; Joh. 7 vs 53-8: 11 en 1 Joh. 5: 7.

Hierover heerscht onder geloovige geleerden geen eenstemmigheid. Prof. Bavinck h.v. noemde reeds in 1897 de echtheid van 1 Joh. 5: 7 twijfelachtig.

Toch sloeg Dr Visscher toen geen alarm.

Wat nu het Markus-slot betreft, hierover is niet nu pas, maar van de eerste eeuwen der Christelijke Kerk al verschil van opinie. Mannen, die aan geen Schriftcritiek dachten, meenden het op grond van het tekstonderzoek te moeten loslaten. In de beide oudste handschriften komt het niet voor.

Toch houden wij voor ons aan de canoniciteit ervan vast. En wel voornamelijk, omdat er een getuige is voor de echtheid van dit slot, die leefde vóór het oudste ons bekende handschrift werd geschreven.

Op een andere vraag: of het van Markus zelf of van een ander is, mochten wij niet ingaan. Dit behoefde ook niet, omdat dit niet in het geding is. Prof. Visscher toch laat doorrekenen, dat hij het Markus-slot beschouwt als door een ander geschreven en ook prof. Kuyper spreekt het waarschijnlijkheid daarvan uit.

De beide hoogleraren staan daarom niet zoover van elkaar als Dr Visscher wil doen gelooven.

In zijn beroep op autoriteiten als Dr Kuyper en Zahn is Dr V. wel zeer ongelukkig. Hij woorden van den eerste trekt hij een onjuiste conclusie en die van den laatste schijnt hij te haastig te hebben getrokken.

Ook zijn beroep op de vaderen houdt geen steek. Inzake het tekstonderzoek wijkt prof. Visscher af en van het reformatoerisch beginsel, gelijk dat bij Calvijn wordt gevonden en van het reformatoerisch resultaat (n.l. wat het auteurschap van het Markus-slot aangeht).

Daarentegen houden onze kerken (ook prof. Kuyper) aan dat reformatoerisch beginsel vast, al komen sommigen of velen betreffende het Markus-slot tot een ander resultaat dan de vaderen.

Evengoed kan zijn beroep op de belijdenis ontvankelijk worden verklaard. Wel wordt in Zondag 23 Mark. 16: 16 aangehaald, naar ten opzichte van aanhalingen hebben de Gereformeerde theologen zich steeds enige vrijheid van beweging voorbehouden. Zij raken niet den inhoud, maar alleen den vorm der belijdenis. Het gevaar, dat men hierbij onderscheid zal maken tusschen geest en hoofdzaak en dat wat bijzaak is, is hier buitengesloten. De vrijheid van tekstonderzoek moet in onze kerken indrukkelijk gewaarborgd blijven.

Prof. Visscher houdt geen rekening met het Gereformeerde beginsel, dat de canoniciteit alleen de oorspronkelijke geschriften (autographa) der bijbelschrijvers geldt.

Ook mag hij zich geen muizenissen in het hoofd halen als zouden er later door anderen op grond van het onderzoek van den tekst beide afstukken uit de Schrift verwijderd kunnen worden. Bij een gevarieerd stadium van onderzoek als waarin wij verkeerden, is het haast niet denkbaar, dat er nog varianten, welke sterk verschil opleveren, zullen worden ontlekt.

De vrijheid van tekstonderzoek mag nooit misbruikt om schijnbare tegenstrijdigheden in de Schrift weg te werken. Doel mag dit nimmer zijn. Wel kan het het gevolg wezen.

Om den hand aan de belijdenis niet te laten verslappen, verdient het wel aanbeveling om zelfs formele afwijkingen van de belijdenis,mits men daaromtrent vastheid heeft, aan het oordeel der kerken te onderwerpen.

Over het laatste punt, dat we aanroerden, ware nog heel wat te zeggen.

Ook al wordt aan onzen raad gevolg gegeven en worden zelfs bezwaren, die alleen den vorm onzer belijdenisschriften betreffen en geen beginsel gelden, ter kennis der kerken gebracht, zoo mag men toch geen sensationele onthullingen verwachten.

Er valt weinig te onthullen.

En bovendien zit er niets sensationeels in.

Daarvoor beteekenen de formele afwijkingen te weinig, zoowel in getal als in gewicht.

Men kan ten opzichte van onze Formulieren van Eenigheid wenschen koesteren.

De een zou b.v. gaarne de Catechismus-Zondagen over de Sacramenten wat zien ingekrompen en met andere onderwerpen zien aangevuld.

Een ander zou willen, dat een uitdrukking als er in art. 15 van de Ned. Geloofsbelijdenis voorkomt, dat de erfzonde „ook zelfs door den Doop niet ganschelijk te niet gedaan, noch geheel uitgeroeid” is wat verduidelijkt werd.

Zoo is er meer. Men zal hier en daar een anderen vorm met het oog op onzen tijd meer geschikt achten.

Maar wenschen zijn geen bezwaren.

Bezwaren ontstaan alleen, wanneer men eenige uitdrukking niet kan aannemen.

En bij formele bezwaren is de reden van dit niet-aannemen gelegen in den vorm.

De v
we in c
Toch
(de uite
dat daa
bestaat.
En d
zuiken
spreekt
Zooda
Hieru
haar b
Dan
Er zo
ven zij
Beha
scher z
ligen
Hij ka
maken
Wij v
„Wij
bl 18
decrete
om voo
Hieru
met Dr
Dr Vi
dat doo
in de
raat e
Ik ka
instemm
erbij”,
spaliër
Men
V. hier
De vo
maal, o
„War
gescho
onmoge
in elk g
bedoelin
bezig te
„Tot o
gaan, a
verwach
Een o
het Go
van het
(oorspr
zoekte t
Gaarn
voorts s
op de a
die niet
wij ook
teeken
beroep
Doch
„Wij
vorm, v
schonke
Hier
Hij la
Hij sp
Eeere o
Maar
Het c
lende v
Waar,
Er zij
Kun
En o
V. nu v
gevolgt
kunnen
Geestes
staan, o
in den
als het
Men
De He
niet in
Daaro
niet op
Hoe o
aan Joe
Dat k
Prof. Vi
Dat n
Het v
Dat er
die niet
En ze
gen Gee
Geluk
Hieru
Geestes
uitgave.
Dat n
weten o
Prof.
begrip
Dit ge
Al hel
verschill